

LIETUVOS VERSLO KOLEGIJOS DIRBTINIO INTELEKTO ETIŠKO NAUDOJIMO MOKSLO IR STUDIJŲ PROCESĖ TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIS NUOSTATOS

1. Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese tvarkos aprašas reglamentuoja Lietuvos verslo kolegijos (toliau – Kolegijos) dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese tvarką (toliau – Aprašas).

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus patvirtintomis Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese gairėmis, Kolegijos Statutu, Kolegijos Akademinės etikos kodeksu, Kolegijos Intelektinės nuosavybės valdymo ir žinių perdavimo tvarkos aprašu.

3. Kiekvienas studentas privalo laikytis akademinio sąžiningumo principų ir akademinės etikos nuostatų. Studentai, pasirašydami studijų sutartį ir akademinio sąžiningumo deklaraciją, įsipareigoja laikytis akademinės drausmės, Akademinės etikos kodekse ir kituose Kolegijos vidaus teisės aktuose nustatytos tvarkos, savarankiškai ir sąžiningai atlikti užduotis.

4. Dirbtinio intelekto naudojimas Kolegijoje privalo būti etiškas, nepažeidžiantis asmens privatumo, atitinkantis Kolegijos vertybes ir tikslus bei skatinantis akademinį sąžiningumą.

5. Šis Aprašas yra taikomas ir laisvojo klausytojo statusą turintiems asmenims.

6. Apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

6.1. Dirbtinis intelektas (toliau – DI) – tai kompiuterinės sistemos, gebančios atlikti užduotis, kurios reikalauja žmogiškojo intelekto. Dirbtinio intelekto sistemos mokomos naudojant didelius duomenų kiekius;

6.2. Generatyvinis dirbtinis intelektas (toliau – generatyvinis DI) – tai dirbtinio intelekto technologija, gebanti kurti naują turinį (pavyzdžiui, vaizdus ar tekstą) pagal pateiktą užklausą ar kitaip nurodytus kriterijus;

6.3. Generatyvinio DI įrankiai – tai platformos, kuriose įdiegti generatyvinio dirbtinio intelekto modeliai ir kurios leidžia vartotojams naudojant paprastas ir intuityvias sąsajas generuoti tekstą, vaizdus ar kitą turinį;

6.4. Mašininis mokymasis (*angl. machine learning*) – tai dirbtinio intelekto šaka, apimanti algoritmus, leidžiančius kompiuteriui išmokti atlikti užduotis remiantis duomenimis, o ne iš anksto sudarytomis taisyklėmis ar instrukcijomis.

II SKYRIUS BENDRIEJI DIRBTINIO INTELEKTO ETIŠKO NAUDOJIMO PRINCIPAI

7. Išskiriami šie DI etikos principai:

7.1. **demokratijos principas;** turi būti diegiamos tik tos DI technologijos, kurios yra suderinamos su demokratinėmis vertybėmis ir žodžio laisve;

7.2. **akademinis sąžiningumas;** generatyvinis DI ir jo rezultatai turi būti naudojami atsižvelgiant į akademinės etikos nuostatas ir nepažeisti akademinio sąžiningumo principų.

Neetiškai panaudoti DI rezultatai traktuojami kaip plagiato arba kiti akademinio sąžiningumo pažeidimo atvejai;

7.3. **atsakomybės principas;** atsakomybę už DI rezultatus, su jų pateikimu susijusias rizikas ir jų valdymą turi prisiimti tuos rezultatus pateikęs asmuo. Tas asmuo turi įvertinti informaciją iš įvairių šaltinių, taip pat ir sukurtą generatyviniais DI įrankiais, bei priimti sprendimus, jam tenka ir atsakomybė dėl jos naudojimo;

7.4. **kompetencijų ugdymas;** kompetencijų DI srityje ugdymas yra būtinas saugaus, etiško ir prasmingo DI naudojimo studijų ir mokslo procese ir už jo ribų veiksnys;

7.5. **teisingumas;** DI technologijos turėtų būti vienodai prieinamos visiems studijų ir mokslo proceso dalyviams nepriklausomai nuo lyties, rasės, socialinės ir ekonominės padėties, atsižvelgiant į įvairių individualių poreikių turinčius asmenis;

7.6. **žmogaus teisių ir laisvių apsauga;** naudojant DI turėtų būti užtikrinama ir skatinama žmogaus teisių ir laisvių apsauga bei orumas. Jokiai DI technologijai neturėtų būti teikiama viršenybė prieš žmogų. Asmenys turi teisę nesutikti, kad sprendimai dėl jų būtų priimami visiškai automatizuotai;

7.7. **skaidrumas;** DI įrankių pasirinkimas turi būti skaidrus, pagrįstas ir deklaruojamas;

7.8. **žmogaus ir DI atribojimo principai;** nepriklausomai nuo DI panaudojimo studijų ir mokslo procese masto ir apimties, privalu siekti aiškaus DI naudojimo identifikavimo, įgalinančio atskirti žmogaus kūrybos vaisius nuo DI sugeneruotų produktų;

7.9. **sauga ir saugumas;** siekiant užtikrinti žmonių, aplinkos ir ekosistemų saugą ir saugumą, reikėtų vengti nepageidaujamos žalos (saugos rizika), taip pat pažeidžiamumo dėl kibernetinių išpuolių (saugumo rizika), o šios problemos turėtų būti sprendžiamos, joms užkertamas kelias ir jos šalinamos per visą DI sistemų gyvavimo ciklą.

III SKYRIUS

DIRBTINIO INTELEKTO ĮRANKIŲ NAUDOJIMO PRINCIPAI IR TAISYKLĖS

8. Kiekvienas Kolegijos bendruomenės narys, naudodamas DI įrankius turinio kūrimui, privalo atitinkamu būdu informuoti apie šių įrankių naudojimą.

9. Studentams DI įrankiais draudžiama naudotis egzaminų ir kitų atsiskaitymų metu.

10. Dirbtinio intelekto įrankių naudojimo studijose, užduotims ir rašto darbams rengti neetiško naudojimo pavyzdžiai:

10.1. DI sukurto turinio atsakymų ar jų dalių kopijavimas arba perfrazavimas;

10.2. DI naudojimas atliekant testus, užduotis ir kita, kai rezultatas turi būti paties studento savarankiškas darbas, analizė, vertinimas, skaičiavimai ir kt.;

10.3. DI įrankių rezultatų naudojimas kaip informacijos šaltinio;

10.4. Studentui negalint pagrįsti DI įrankių naudojimo tikslingumo;

10.5. Netinkamas naudotų DI įrankių nurodymas pagal citavimo taisykles, kai DI įrankių naudojimo atvejai yra leidžiami konkrečioms užduotims;

10.6. Darbo pateikimas su neišsamiomis ar klaidinančiomis nuorodomis arba šaltiniais;

10.7. Kiti atvejai, kurie gali būti nesuderinami su DI įrankių etišku naudojimu.

11. Dirbtinio intelekto netinkamo naudojimo pasekmės studentui:

11.1. Nustačius DI įrankių neetiško naudojimo atvejų rašto darbuose, užduotyse ir kitur, jie grąžinami studentui rengti iš naujo, pataisyti, perlaikyti egzaminą ir kt.;

11.2. Nustačius DI įrankių neetiško naudojimo pavienių, nedidelės apimties atvejų baigiamajame darbe, jis grąžinamas studentui taisyti ir parengti darbą pagal numatytus reikalavimus;

11.3. Nustačius DI įrankių neetiško naudojimo didelės apimties atvejų baigiamajame darbe, darbas teikiamas svarstyti Akademinės Etikos komisijai.

12. DI turi būti naudojamas tokiu būdu, kad jo naudojimas palengvintų mokymąsi, lavintų įgūdžius ir gebėjimus, padėtų geriau suprasti dėstomą dalyką. Kolegija siekia, kad studentai,

naudodamiesi DI įrankiais studijų metu gebėtų paaiškinti ir argumentuoti kiekvieną DI sukurto turinio aspektą, kritiškai vertinti DI sukurtą turinį, taip pat užtikrinti turinio tikslumą ir patikimumą.

13. Dirbtinio intelekto įrankiai studijose, užduotims ir rašto darbams rengti gali būti naudojami:

- 13.1. įgyti žinioms apie profesinės veiklos DI įrankius;
- 13.2. mokslinių šaltinių paieškai ir supratimui;
- 13.3. DI kaip tyrimo objektas ir mokymosi priemonė;
- 13.4. teksto stiliaus ir gramatikos koregavimas;
- 13.5. vizualų kūrimo procese;
- 13.6. kiti etiško naudojimo atvejai.

14. Kolegijos bendruomenės narių DI įrankių pagalba sukurtame turinyje netoleruojamas neapykantos skatinimas, diskriminavimas, priekabiavimas ar bet kokios kitos žalingos, ar teisės aktus pažeidžiančios informacijos viešinimas.

15. Kolegijos tyrėjai savo tyrimo metodinėje dalyje turi aiškiai nurodyti apie DI įrankių naudojimą bei atitinkamai pažymėti DI sukurtą turinį. Tyrėjai privalo laikytis atitinkamų privatumo reikalavimų ir gauti reikiamus sutikimus, kai naudoja DI. Tyrėjai turėtų atsižvelgti į tokius veiksnius kaip DI tikslumas, patikimumas ir suderinamumas su tiriamąja sritimi ir atidžiai įsivertinti DI įrankių tinkamumą tyrimui. Rekomenduojama patikrinti išvadas arba rezultatus, gautus naudojant DI įrankius bei teikti pirmenybę DI įrankiams, kurie paaiškintų arba pateiktų įžvalgų apie jų išvadų ar rezultatų logiką. Tyrėjai privalo atskleisti recenzentams informaciją apie DI įrankių ar DI kurto turinio naudojimą.

16. Kolegijoje taikomos mokslo leidinių plagiato prevencijos priemonės: visiems Kolegijoje parengtiems ir publikuojamiems leidiniams yra atliekama plagiato patikra. Nustačius leidinyje citavimo neatitikimus, leidinys grąžinamas autoriui taisyti. Nustačius plagiato ar saviplagiato atvejus, leidinys ar straipsnis nepublikuojamas ir šie atvejai perduodami svarstyti Kolegijos Akademinės etikos komisijai.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Šis Aprašas tvirtinamas, keičiamas ir pripažįstamas netekusiu galios Kolegijos Direktorius įsakymu.

18. Aprašas skelbiamas Kolegijos vidaus informacinėje sistemoje.
